

15 вересня 2011

число 1 (51)
логоцентричне

Своє серце зверни до
навчання, а вуха свої
до розумних речей.
Притчі Соломона 23:12

МОГИЛЯНСЬКИЙ ВІСНИК

Лікбез

Єгор Стадний

Твоя стипендія

продовження
на стор. 2 ►

Стипендія в Україні — досить дивне явище. Вона не є ані допомогою тим, хто відчуває матеріальну скруту і потребує оплати за навчання чи виживання, ані заохоченням за непогані сесійні «результати». Вона безсоромно низька, і, зрештою, отримати її не надто важко. Проте особисто я дуже радію, коли отримую «бонус» від платників податків. Метою цієї нотатки не є розібратись у місії та призначенні стипендії. Тут лише спробуємо подивитись, скільки ж ми можемо вижати з бюджету.

Розмір та види стипендії, а також порядок її призначення визначаються урядом¹, який частенько говорить про її підвищення, наприклад, в лютому цього року Азаров казав, що буде щастя і вона стане 742 грн., а відчуємо ми її наче у вигляді «тринадцятої зарплати» у грудні розміром у 800 грн.² Сподіваюсь, студенти-економісти вже підрахували різницю інфляції

Види державної милостині

Кабмін визначив два типи стипендії: академічна та соціальна, обидва можуть отримувати лише «студенти-бюджетники» (до речі, останнє мене завжди дивувало). Перша за середній бал на сесії у четвіорчку (хто думає, що «оболонські» абевергедейки чи стрибки з 76 до 81 балів щось важать для мінфіну чи уряду, помиляються), а друга — за

наявності пільг. До академічних також зараховують славнозвісні стипендії Президента, Верховної Ради, Кабміну, КМДА, розмір та порядок нарахування яких визначаються відповідними органами влади, а також іменні/персональні, які затверджуються ректором. Розмір звичайної академічної стипендії з вересня 2008 р. становить 530 грн., однак для деяких спеціальностей (в НаУКМА такою є фізика) — 625. Також існує надбавка за «відмінний» середній бал — 60 грн. Це все без індексації.

Соціальні стипендії

Рішення про призначення вам певної стипендії приймає ректор, після того як відповідне подання зробить стипендійна комісія. У НаУКМА останню очолює віце-президент з навчальної роботи Ожоган В.М.; отже, ваші довідки потрібно нести саме йому. До речі, до складу стипендійної комісії мають входити 2 студенти, які повинні сумлінно представляти наші з вами інтереси.

Детальніше дізнаєтесь про те, який розмір соціальної стипендії «чорнобильців», як отримати заохочення за активну громадську, спортивну, наукову діяльність та багато іншого, якщо ознайомитесь з Постановою КМУ від 12.07.2004 № 882 «Про стипендійне забезпечення».

Індексація

Будь-яка стипендія — академічна, соціальна, іменна, персональна — підлягає

індексації. Остання залежить від інфляції, яка в свою чергу впливає на індекс споживчих цін, а той вже на розмір цієї індексації. Окрім цього, на індексацію впливає дефляція, простіше кажучи: маємо інфляцію — індексація зростає, маємо дефляцію — індексація зменшується, адже і ціни падають. Нічого не наплутав, економісти?

Індексується лише та частина стипендії, яка входить в межі прожиткового мінімуму. Зараз він у нас 960 грн. Тобто переважна більшість ординарних та соціальних стипендій підлягає індексації. Проте основним питанням для проведення індексації є так званий базовий місяць. При проведенні індексації бухгалтерія НаУКМА (за словами головного бухгалтера) керується Законом України № 1282-III від 3 липня 1991 року «Про індексацію грошових доходів населення»³ та Постановою Кабінету міністрів України № 1078 від 17 липня 2003 року «Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення»⁴, згідно з якими базовим місяцем для індексації стипендії є місяць останнього її підвищення, тобто вересень 2008, коли, як вже йшлося вище, ординарна академічна стипендія складала 530 грн. Забігаючи наперед, (всі ми пам'ятаємо, як гривня більш-менш стабільно падала останніми роками), чим давніше був базовий місяць — тим більша індексація. Бухгалтерія НаУКМА

³ <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-12%29>

⁴ Пункт 5: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1078-2003-%EF>

¹ Ст. 64 Закону України
«Про вищу освіту».

² <http://osvita.ua/vnz/news/13914>

Таблиця соціальних стипендій

діти-сироти та позбавлені батьківського піклування	можуть отримувати соціальну стипендію, а академічну лише за умови відмінного середнього балу	якщо отримують іменні/персональні, президентські, урядові, радівські, то залишаються лише ті, що вищі
«чорнобильці»	якщо втратили академічну — мають 530 грн. соціальної	можуть отримувати і соціальну, й академічну
діти з малозабезпечених сімей	якщо втратили академічну — мають 577 грн. соціальної	якщо обидві — 577 грн.
діти-інваліди та інваліди I-III груп	якщо втратили академічну — мають 577 грн. соціальної	якщо обидві — 577 грн., інваліди по зору та слуху мають 795 грн.
якщо ви одружені і маєте дитину	якщо втратили академічну — мають 530 грн. соціальної	відсутні в переліку тих, хто може отримувати одночасно два види стипендій
студенти гірничих спеціальностей, чиї батьки постраждали під час праці на вугледобувних підприємствах	якщо втратили академічну — мають 530 грн. соціальної	відсутні в переліку тих, хто може отримувати одночасно два види стипендій

Лікбез

Егор Стадний

продовження.
 «початок на стор. 1

діє дещо по-іншому: за базовий місяць головний бухгалтер вважає не лише місяць останнього підвищення, а й місяць, коли ви стали студентом, тобто отримали студентський квиток. Таким чином, студенти кожного навчального року мають різну індексацію.

Однак в Інтернеті можна знайти лист-роз'яснення Міністерства праці та соціальної політики, в якому зазначено: «Оскільки розмір мінімальної ординарної (звичайної) стипендії було підвищено у вересні 2008 року, цей місяць вважається базовим при обчисленні індексу споживчих цін для проведення індексації, в тому числі для студентів першокурсників, бакалаврів та спеціалістів (магістрів)»⁵. Лист був написаний в жовтні 2010 року, тобто першокурсниками того року були ті, хто став студентом місяць тому.

Довелось ще раз перепитати у головного бухгалтера, який і на цей раз був не поступливий: «Щодо думки, яка викладена в листі Міністерства праці та соціальної політики. По-перше, такий лист не має юридичної сили. По-друге, твердження щодо індексації стипендій студентам першого курсу вважаю таким, що не відповідає Порядку проведення індексації грошових доходів населення, що затверджений Постановою КМУ від 17.07.2003 р. № 1078, на пункт 5 якого є посилання в листі. Такий пункт, скоріше

⁵ <http://pon.org.ua/socialny-zahyst/stypendii/322-indeksacija-stipendiyi-studentiv-pershokursnikiv.html>

Твоя стипендія

навпаки, свідчить про його застосування **лише** (вид. *моє*) у випадку індексації доходів тих студентів, які на момент підвищення розміру стипендій вже стипендію отримували». Отже, головний бухгалтер «підказує», що має бути якийсь інший пункт цього Порядку для тих, хто раніше стипендію не отримував; власне, такий пункт, який би давав юридичне обґрунтування дій бухгалтерії. Однак такого пункту Порядку мені знайти не вдалось. Можливо хтось інший знайде?

Сумнівні моменти щодо індексації на цьому далеко не вичерпуються. Наприклад, чому у червні 2010 року більшість студентів отримали індексацію одразу за цілий рік, а наступного навчального року (2010/2011) вони отримували її щомісяця? Чому трапляються випадки, коли люди з однієї групи не мають пільг, завжди тримають потрібний середній бал, однак стипендію отримують різну? Випереджаючи одне з питань — індексація стипендій у тих студентів, які мали перерву у її отриманні (незарахи, наприклад) базовим має місяць відновлення нарахування стипендії.

Пляма на репутації, або як бухгалтерія податок рахувала

У червні 2011 року тодішні випускники (за 5 хвилин бакалаври, спеціалісти та магістри) отримали непоганий подарунок під Конвокацію — стипендії розміром від 240 до 400 грн. Бухгалтерія зняла з них

податок на індексацію, який було впроваджено у січні 2011 р., коли набрав чинності новий Податковий кодекс; тоді він становив 15%. Якщо взяти до прикладу тодішніх випускників-бакалаврів, то індексація їхньої стипендії за період від січня до червня складала 143-186 грн. щомісяця. Отже, якщо порахувати 15% податку за період від січня до червня, то отримуємо 148 грн. Але аж ніяк не 400 грн.! Тоді бухгалтерія пояснювала все помилкою недосвідченої нової працівниці. Гроші студентам повернули пізніше в липні. У серпні цей податок відчували на собі студенти решти курсів, але тоді обрахунки не викликали підозри. Наразі сам податок на індексацію Верховна Рада скасувала, і у вересні його вже не будуть знімати.

Насамкінець формула

Формулу розрахунку можна знайти у будь-якому журналі про бухгалтерський облік або ж вже згадуваній Постанові КМУ від № 1078 від 17 липня 2003 року. Якщо щось не зрозуміло, я сподіваюсь, що будь-який могилянський ФЕНівець зможе вам її пояснити. Уже шкода сторінок Вісника і Вашого часу, аби тут її розписувати. Тим, хто довіряє журналу «Дебет-Кредет», рекомендую спеціальний калькулятор на їхньому сайті. Головне — знати базовий місяць. І я сподіваюсь, що це питання не дасть нам всім спокійно спати ☺

Актуально

Богдан Білецький

Необов'язкова обов'язковість та «додаткові електроприлади»

Під гаслом «потрібно бути заощадливим» з легкої руки нашої адміністрації у червні, перед сесією, вийшов наказ №316, що зобов'язував мешканців могилянських гуртожитків відшкодовувати витрати електроенергії за користування «додатковими електроприладами», тобто власними. Тоді усіх нас вразила «платіжка», згідно з якою потрібно було додатково віддавати 200-400 грн. на місяць. Данні не відповідали жодній статистиці та просто не вкладалися в рамки здорового глузду. Відповідно, після реакції студентських активістів та СК, розпочалися круглі столи з адміністрацією, на яких було погоджено скасувати наказ і розробити адекватний механізм обрахунку кількості спожитої електроенергії відповідно до потреб студента, що фактично робило документ недійсним.

На канікулах світ побачила нова редакція в іпостасі наказу №405: цього разу складена грамотно та згідно з законодавством. Тепер студент мав би доплачувати

150-300 грн. на рік. Та й цього разу абсолютно проігноровано вимогу нівелювати наказ, адже підвищення ціни навіть на таку суму фактично збільшує ціну за гуртожиток до 50% від стипендії. Новий наказ перенасичений директивною лексикою: «необхідно», «повинна», «не може бути встановленим», між якою губиться вирішальна та рятівна фраза — «кількість годин користування обладнанням та період, на який буде встановлене обладнання, визначає заявник». Як на мене, просто різке нагадує усім відоме формулювання «сплатити благодійний внесок до 31.09». Звідси наказ, що начебто орієнтований на «сумління» могилянця, який на власний розсуд вказує данні користування (відразу пригадую «безсовісних» могилянців, які все літо вкачували на роботі, щоб заплатити за гуртожиток), перетворюється на обов'язковий для виконання: очевидна мовна маніпуляція «добровільно-принудительна». Справді необхідною є лише паперова тяганина

з реєстрацією електроприладів, хоча, знов-таки, ніхто не має права копірситися у тебе в речах, та й процес оцінки приладу електриком не розроблений. Таким чином, грамотно прочитаний наказ, по-суті, просто створює незначні, хоч і проблеми, на порожньому місці.

Замість висновку

Попри крайню малозабезпеченість студентів (низькі стипендії, високі ціни за гуртожиток), адміністрація вбачає в них джерело фінансування: економії. Ефективність подібних заходів украї сумнівна, а цинічність позиції стосовно справді бідних студентів одразу прочитується: чому ж сумління мовчить, коли забирає останнє у того, хто і так майже нічого не має? А можливо, це лише інтерпретація думки «подбати про студента може лише сам студент», адже наказ спрямований на студентів, які досі не усвідомили того, що насправді вони потрібні лише самим собі.

R. Pokhman

Суб'єктив

Блудна ех-голова

продовження
на стор. 4 ▶

Однією з претензій радикальних демократів до системи представницької демократії завжди була відсутність процедури відкликання осіб, яким спільнота делегувала свої повноваження. Але навіть представницька демократія лише має можливість змінити склад кабінету чи запустити процедуру імпичменту. Таку можливість, таку демократичну процедуру використали члени Студентської колегії НаУКМА 7 серпня, коли усунули Романа Потеряйка з посади голови цього колегіального органу студентського самоврядування (4 — «за», 1 — «утримався»)¹. За кілька днів Анастасія Сабова, т. в. о. керівника Секретаріату Всеукраїнської студентської ради при МОНМС, назвала демократію в НаУКМА «мильною бульбашкою»², інтернет-видання разом заголосили про тиск адміністрації Академії на студентське самоврядування, а на ім'я президента КМА прийшло два листи з вимогою втрутитися — скасувати рішення Студентської колегії (при тому, що на початку одного з листів задекларована неприпустимість такого втручання)³. У цих листах збори названі нелегітимними, а члени СК — заколотниками. Авторами цих листів є Артем Нікіфоров, голова Асоціації керівників органів студентського самоврядування м. Києва (далі АКОССМК) та Андрій Сиротинський, член цієї Асоціації, голова Ради студентів Київського медичного університету.

Хто ці люди? Чого їм треба? Чому навколо одного рішення СК (цілком легітимного і демократичного) стільки шуму в масштабах країни? Артем Нікіфоров реагує на цю подію, ледь не як Папа Римський на страту Людовіка XVI! Може, доречно буде припустити, що в обох цих випадках йдеться про різні види легітимності?

Легітимність студентського самоврядування має два джерела. Перше джерело — це закон, Конституція і міжнародне право, що теоретично апелює до волі громадян України і всього світу (через посередництво Верховної Ради і національних парламентів). Іншим джерелом легітимності є демократична процедура виборів (представницька демократія) та безпосередня участь студентства у врядуванні (пряма демократія).

Проте коли немає демократичної традиції, традиції спротиву та захисту власних інтересів з боку спільноти, то самоврядування втрачає свою «самість». Корупційні схеми дають адміністраціям ВНЗ могутній інструмент впливу на студентських представників. Фактично самоврядування в більшості вишів апелює до своєї адміністрації,

підзвітно їй, профільному міністерству, Кабміні, Президенту. Воно вбудоване *de facto* у владну вертикаль, апелює до виконавчої влади та виконує здебільшого декоративні функції. Звідси походить презирливе прізвисько «покемон», бо часто-густо представники «самоврядування» з'являються, виконують завдання начальства і зникають знов у своїх кабінетах. У найкращому разі на них ще покладають організацію вечірок, дискотек і купівлю проїзних, що, звісно, не тотожне представництву студентів та захистові студентських інтересів.

Органи державної влади часом створюють кишенькові «студентські» організації, які займаються тим, що публічно від імені всього студентства підтримують ініціативи влади та намагаються нейтралізувати критику цих ініціатив. Щоб ефективно виконувати цю функцію, такий орган (створений згори, при комусь) намагається всіляко пов'язати себе зі студентством: через назву, шляхом кооптації членів тощо.

Саме такою організацією є АКОССМК. Вона виникла як реакція влади на студентські протести проти урядових реформ у сфері освіти. Члени цієї організації займалися тим, що радо вітали кожну нову безглузду (акредитація ВНЗ залежно від кількості студентів) і відверто здирницьку ініціативу влади⁴.

Від вступу голови СК до лав такої організації могилянська громада нічого не виграє, а лише втрачає, бо за наш рахунок піднімається статус цієї «контори», а голова СК зв'язується подвійною лояльністю до спільнот з антагоністичними цілями. Наприклад, першочерговою метою АКОССМК було всіляке публічне схвалення міністерських редакцій Закону «Про вищу освіту», за якою, зокрема, НаУКМА втрачає статус університету. Очевидно, що це суперечить інтересам громади Академії, і тому не зрозуміло, чому голова СК Роман Потеряйко став членом Асоціації керівників органів студентського самоврядування і навіть «задом» у Нікіфорова.

Коли голова органу студентського самоврядування вступає до такої організації (чи органу), то вона набуває певної позірної легітимності та позірної права говорити від імені студентства. Але що може мати з того кооптований? Він набуває зовнішньої легітимності, яка не залежить від його виборців і витікає з авторитету виконавчої влади. Коли перші варварські королі отримували з рук імператорів чи понтифіків титули та інсигнії, то вони закріплювали за своїм родом божественне право, санкцію на володіння територією поза волею спільноти. Пізніше будь-які виступи проти монархії монархісти всього світу сприймали як заколот, вдалі заколоти називалися

революціями, але перебування серед монархічних держав-сусідів часто-густо призводило до коронації та до початку нової династії. Проте в усі часи існували достатньо сильні спільноти, що століттями зберігали свою республіку.

А. Нікіфоров називає членів СК заколотниками і звертається не до студентів, а до адміністрації. Він і члени його організації не вірять в студентське самоврядування, бо не знають іншої легітимності, окрім абсолютної лояльності до адміністрації чи до органів державної влади. У його «монархічній» свідомості демократична легітимність — ніщо. Ба більше — заколот, свавілля, узурпація. Цей самоназваний «захисник і представник» київського студентства є лише амбітним «покемоном», що отримав *level-up*. Але навіть він не може не розуміти, що з точки зору демократичної легітимності узурпатором є він сам, а отже, дивно було б очікувати від нього та членів його організації іншої поведінки.

А. Сабова стверджує, що збори СК у вихідний день не є легітимними, і посилається на ст. 38 ЗУ «Про вищу освіту». У самій статті немає ані слова про дні тижня, але пункт 5 чітко говорить про те, що структура, повноваження та порядок обрання виконавчих органів студентського самоврядування визначає студентська конференція⁵. Ця ж стаття містить цитований Нікіфоровим фрагмент про неприпустимість втручання адміністрації в справи самоврядування. Отже, для цих людей очевидно, що будь-які зміни в складі органів самоврядування не можуть йти від студентів, а лише від адміністрації. На злодії і шапка горить. Такі люди називають, коли їм вигідно, безкарну корупцію і сваволю адміністрації «автономією», а коли їм вигідно інше — закликають боротися з корупцією шляхом цілковитого підкорення вишів виконавчій гілці влади, шляхом, типовим для тоталітарних та авторитарних режимів.

Для кар'єриста апеляція до влади наразі є (або видається) гранично логічною, бо за умов відсутності вищого студентського руху іншого дієвого суб'єкта не видно: навіть найкращі представники офіційних органів самоврядування опиняються в тенетах кулуарних переговорів та інтриг, де об'єктом торгу є студентські інтереси, а «поступками» влади, у найкращому разі, є збереження статус-кво, яке існує тільки на папері.

Нещодавно КСУ, визначаючи судовострій і статус суддів, своїм рішенням надав Президентові України дискреційних, або дискретних, повноважень, тобто повноважень діяти на власний розсуд. Здійснення такої влади передбачає можливість порушень аж до виходу за межі закону. Пасаж про «дискреції»

1 http://www.ukma.kiev.ua/news/news_detailed.php?id=2015

2 <http://www.osvita.com/uk/news/10-08-2011/1312982505/>

3 <http://kvif.ukma.kiev.ua/2011/08/студентське-самоврядування-у-могиля/>

4 <http://osvita.com/uk/news/21-06-2011/1308677469/>

5 <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=2984-14>

R. Pokhman

Про роботу, яка не вовк

Сашко Кульчицький
голова Студентської
Колегії НаУКМА

o.kulichytskyi@gmail.com
(063) 61 75 183
fb.me/kulichytskyi

Не секрет, останні два місяці Студентську колегію трусило від внутрішніх проблем та непорозумінь, а її робота була практично паралізована. Тепер, коли все налагодилося, лишається найважче — зібрати сили, волю та бажання і взятися за роботу. Я ще не знаю, як це у нас виходитиме, але планую докласти зусиль до того, аби праця була і результативною, і корисною.

Писати статті, дебатовати на відкритих засіданнях та відстоювати свою точку зору неважко, особливо якщо ти впевнений у своїй правоті. Важче засучити рукави й взятися за роботу, чітко усвідомлюючи, що більшість могилянців про неї й духом не чути. Мене це не зупиняє хіба тому, що вже й так якось надто далеко зайшов і тепер просто соромно відступати.

Сьогодні, коли всі конфлікти вирішені, а кадрові зміни закріплені, кожен з нас сповнений ентузіазму і бажання втілити якомога більше якомога кращих проєктів. Із рукою на серці зізнаюся: навіть якщо втіленою буде лише половина запланованого, я вважатиму, що ми працювали гіперактивно. Але, сподіваюся, вже в цьому триместрі зможете побачити дуже чіткі й різноманітні результати нашої роботи: від відновлення системи оцінювання викладачів студентами до днів грузинської культури в НаУКМА (привіт Шахру :) Коротше кажучи, буде до чорта всього прикольного, тому стежте за оголошеннями.

До нас вже тягнуться нові люди — і це найприємніше. У нашому кабінеті зробили ремонт, лишилось занести меблі і можете заходити в СК на чай. 4-104, якщо хтось забув. Приходьте зі своїми пропозиціями, скаргами, анекдотами, чутками, історіями. Ну або просто заходьте ксерити. У будь-якому разі, ми будемо раді вас бачити і чути.

Хай прибуде з вами сила.
3.І. Чайні пакетики беріть з собою, у нас вони швидко закінчуються :)

продовження.
• початок на стор. 3

Блудна ех-голова

«відкриває неозорі перспективи для «законного» перевищення повноважень не тільки главою держави, а й іншими суб'єктами влади»⁶.

Отже, влада Президента може не тільки не спиратися на закон, але й реалізовуватися всупереч законодавству (саме таке значення має «дискреція»). На що ж вона спирається? На порожнечу? На волю народу? На божественне право? Чи, може, на нього самого? Тоді до регалій Президента слід додати термін «автократор» (а по-російськи «самодержець»). Але звідки це метафізичне, і вічне, і владне «друге тіло президента», розлите в усьому апараті, бере свою легітимність? З культу Держави. Звідси беруться такі звичні для сьогодення ситуації, коли навіть вартіві

в урядових установах наважуються складати інструкції, що суперечать Конституції. Звідси береться ця монархічна авторитарна свідомість нашого суспільства на усіх рівнях — від базарної баби до суддів Конституційного Суду?

За таких умов студентське самоврядування насправді ефективно виконуватиме лише одну (окрім декоративної) функцію — трампліну для «молодих лідерів», функцію ЦПШ чи комсомолу.

Проте умови створюються людьми, і вже зараз можна спостерігати активізацію студентства, паростки студентського руху. З'являються організації, незалежні профспілки, що спроможні відповісти на інвазивні дії влади всеукраїнськими акціями протесту, діють культурницькі і самоосвітні проєкти. Сподіваюся, тенденція збережеться, бо не можна віддавати на поталу політичному (номенклатурі) систему освіти, сферу формування нових людей і громадян.

6 Мусіяка В. Не знаєш, що робити – відкрий Конституцію! // Дзеркало тижня. Україна. – № 28, 12 серп. 2011 р. // <http://dt.ua/articles/86050>

Привіт! Я Могилянський вісник — студентський самвидав. Мене створили твої колеги, такі ж студенти, як і ти. На даний момент я мабуть єдине студентське періодичне видання у НаУКМА. Мені вже 5 років :) Буду дуже щасливий, якщо ти приєднаєшся до мого творення як **автор статей**. Також я люблю бути красиво зачесаним та файно вбраним, тому зрадію, якщо ти станеш моїм **дизайнером** чи **верстальником**. Ще мені подобається гуляти на 1-му та 2-му плацах, по бібліотеках та гуртожитках, тому можеш скласти мені компанію, ставши моїм **поширювачем**.

Буду радий почути і побачити тебе! Пиши мені на **visnyk@gmail.com** — і я тобі обов'язково відповім!

малюнок
Володимира
Пашука

Могилянський вісник — незалежна
газета студентів НаУКМА
періодичність виходу — щодвотижні
Головний редактор — Анна Шумська
Коректор — Ірина Іванова

Ми завжди відкриті до співпраці.
Долучайтесь!
Надсилайте ваші статті,
оголошення та пропозиції
на нашу е-скриньку:

Бажаний обсяг матеріалів
не більше 4 тис. знаків.
Редакція має право
редагувати та скорочувати
надіслані матеріали.

visnyk@gmail.com

Видруковано в університетському видавництві «Пультари»

UKMA Library * Book

